

Periodistes identificats amb el lloc de treball

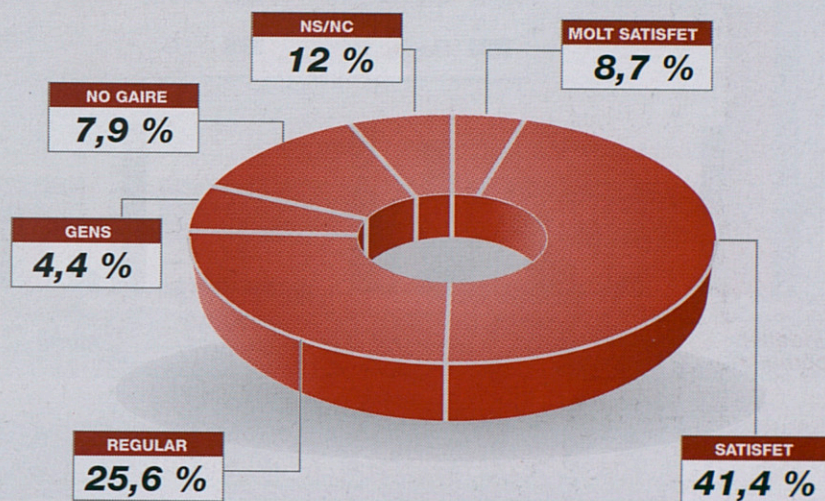
L'enquesta promoguda pel Col·legi ofereix un retrat robot de la professió a Catalunya

El Segon Congrés de Periodistes Catalans, a més a més de ser lloc de reflexió sobre els principals problemes de la professió periodística, fou l'escenari escollit pel Col·legi de Periodistes de Catalunya per presentar la primera enquesta que mai s'ha fet sobre la professió a Catalunya. Aquest estudi, que ha estat realitzat per l'Institut Opina SA, revela, entre d'altres dades, que a Catalunya hi ha, actualment, 2.700 periodistes col·legiats, i aproximadament dos mil més sense col·legiar. L'objectiu d'aquest estudi, però, ha estat confeccionar un *retrat robot* del periodista català, la seva ideologia, les seves creences religioses, la seva situació laboral...

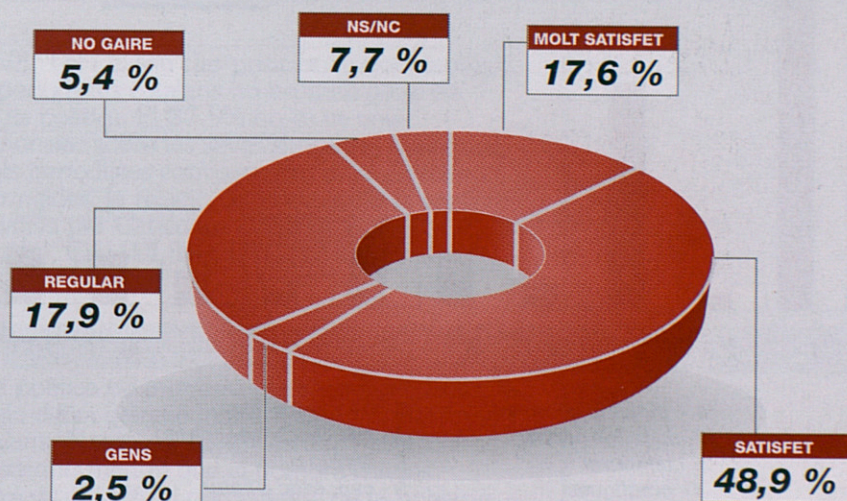
El *retrat robot* del periodista català diu que aquest és un home de menys de 45 anys, titulat superior, que escriu i llegeix el català perfectament i parla francès. Políticament, el periodista català és d'esquerres, se sent identificat amb la ideologia del seu mitjà i no es considera una persona gens religiosa. Té contracte indefinit i fa més de cinc anys que treballa

Grau de satisfacció

Econòmic

Profesional

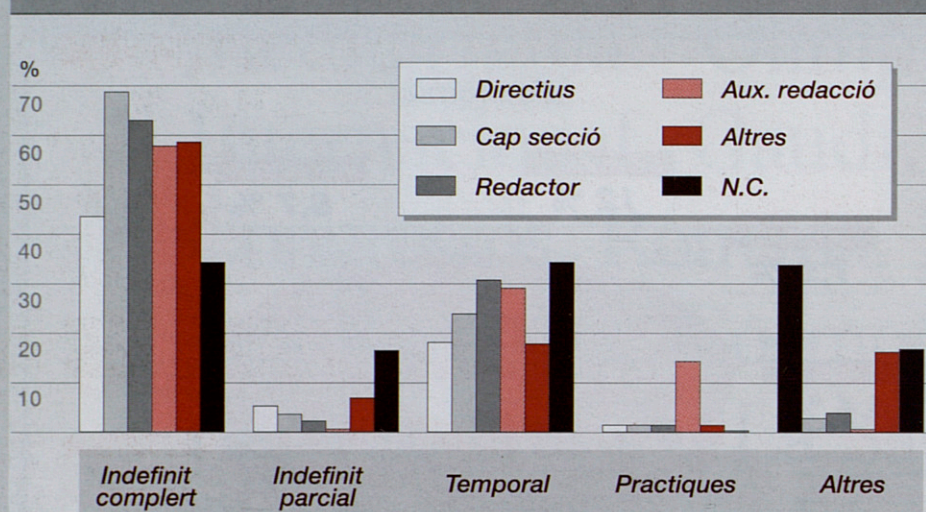

— La mitjana salarial dels periodistes catalans se situa entre les 300.000 i les 400.000 pessetes al mes —

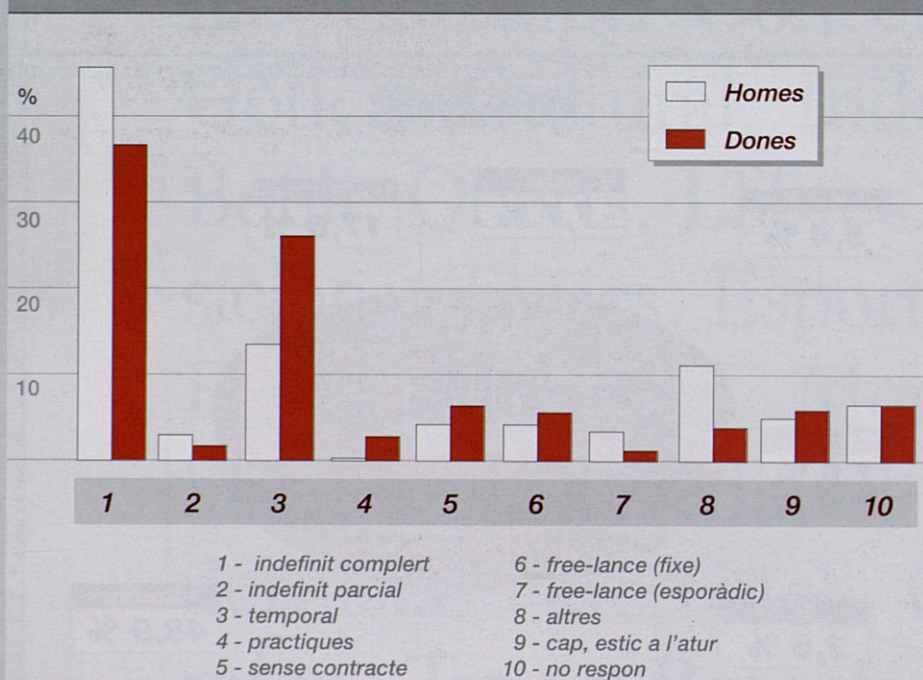
a la seva empresa, cobra entre 300.000 i 400.000 pessetes mensuals, està molt satisfet amb la seva activitat, més professionalment que econòmicament, i reconeix una certa discriminació de la dona periodista per raons de sexe. El periodista català valora positivament el

Col·legi de Periodistes de Catalunya, al qual va accedir amb títol universitari, creu convenient l'existència d'un codi deontològic que reguli la professió i, tot i no estar sindicat, demana la creació d'un sindicat de periodistes.

Tipus de contracte (segons carrec)

Tipus de contracte (segons sexe)

L'enquesta, subtítolada *Anàlisi del perfil del periodista de Catalunya*, va ser realitzada telefònicament per l'Institut Opina SA, que va contactar amb 609 periodistes, 435 col·legiats i 174 no col·legiats al final del mes de maig, concretament els dies 26 i 27.

La distribució de la mostra es va fer aleatòriament i fou corregida pel sistema de quotes com el sexe, l'edat, la zona geogràfica i la situació professional. El qüestionari pretenia l'obtenció del perfil del professional del periodisme català, la seva valoració del Col·legi i la quantificació d'alguns aspectes relacionats amb l'exercici de la seva professió.

El periodisme, cosa d'homes

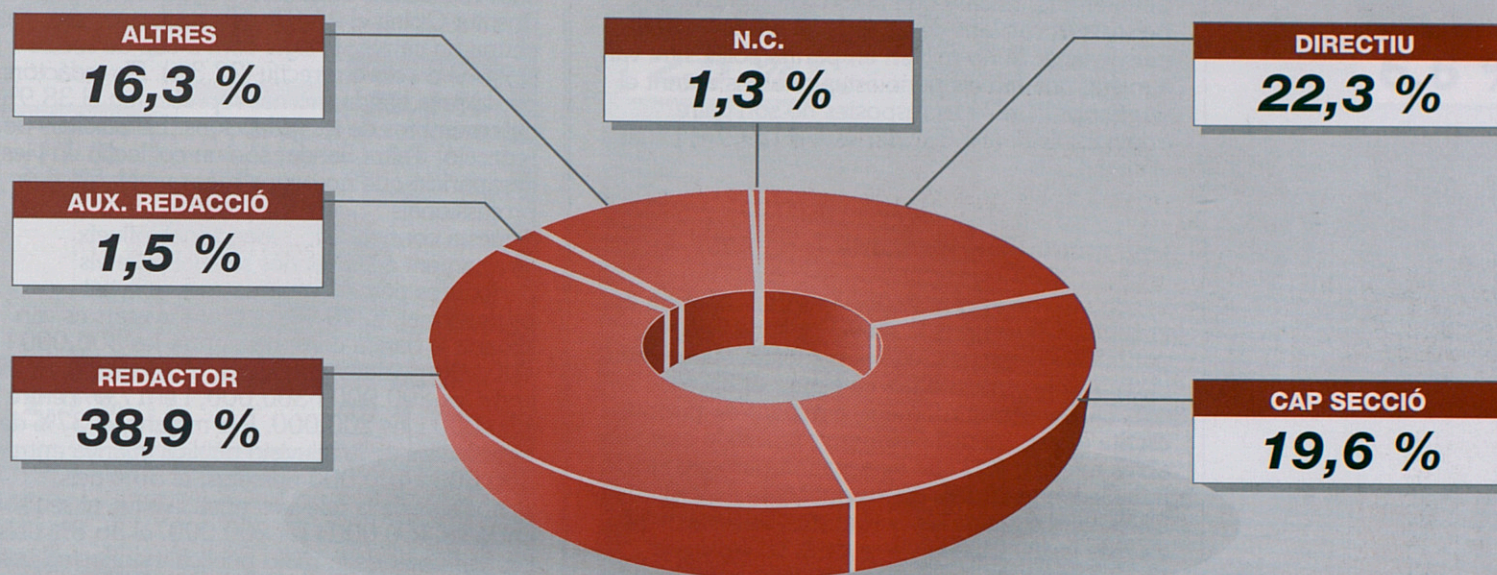
Només el 29,9% dels periodistes catalans són dones. Parafrasejant un famós anunci radiofònic, es podria afirmar que "el periodisme és cosa d'homes". La presència de dones dins aquest col·lectiu és significativament inferior a la que li correspondria segons la distribució per sexes del total de la població de Catalunya, que eleva el percentatge de dones al 51,5%. Tot i la seva minoria, la presència de dones a les redaccions és notablement superior perquè la població femenina és sensiblement més jove que la masculina. La majoria de dones periodistes, el 92%, són menors de 45 anys, mentre que aquest percentatge entre els homes només és del 72,4%.

L'enquesta de l'Institut Opina SA revela que els periodistes catalans disposen d'un nivell d'estudis força superior —el 72,1% són titulats superiors— al de la mitjana de la població catalana. Un fet similar es reproduïx pel que fa al nivell de coneixement del català. El 87,7% dels professionals de la informació el llegeix i l'escriu (el percentatge més baix es dona a Barcelona, el 83,8%), mentre que aquest percentatge minva fins al 67,4% en el conjunt de la població catalana. Pel que fa al nivell de coneixement d'idiomes, el francès és la llengua més coneguda pels periodistes catalans (72,1%), seguida de l'anglès (58,9%), de l'italià (17,9%) i de l'alemany (5,6%). Només el 9,2% dels periodistes manifesten no tenir cap coneixement de cap llengua estrangera.

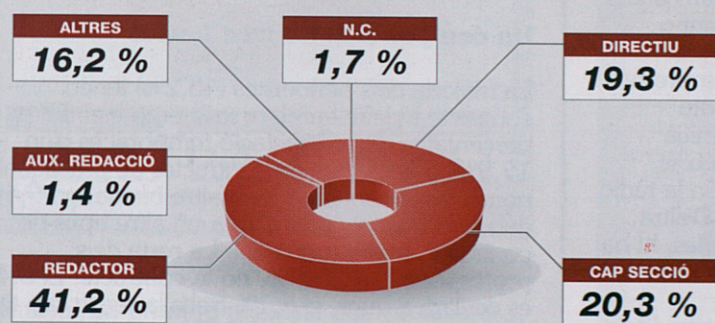
Els periodistes es consideren políticament d'esquerres. A tots els entrevistats se'ls va

— Existeix una gran diversitat de contractes de treball, relacionada amb la categoria i el sexe —

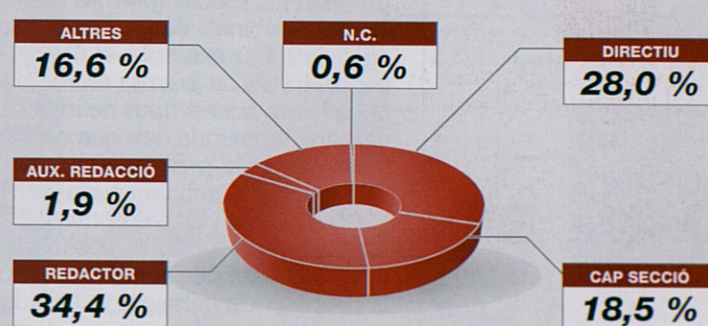
Distribució de carrecs (total mostra)

Col·legiats

No col·legiats

demanar que s'autoubiquessin en un eix Esquerra-Dreta, sent l'esquerra l'1 i la dreta el 7. La mitjana de la mostra és de 3,00, una mica més d'esquerra que el percentatge corresponent al global de la població catalana, el 3,69. Dins el col·lectiu de periodistes, les dones són les que s'autodefineixen com a més d'esquerreres (2,83).

Els esportius, els més conservadors

Els periodistes políticament més conservadors són els que treballen a la premsa esportiva (3,57), seguits dels de la televisió pública (3,32) i els treballadors de premsa comarcal (3,16). Al plat esquerre de la balança se situen els periodistes de les televisions privades (2,40), ràdios públiques (2,59) i agències de premsa

(2,60). Tot i el seu clar posicionament ideològic, els periodistes catalans no estimen gaire els partits polítics. El 37,9% no es va voler pronunciar sobre les seves simpaties polítiques. Si els periodistes convoquessin unes eleccions restringides, la relació de forces seria la següent: Iniciativa per Catalunya (19,5%), PSC-PSOE (16,1%), CiU (14,8%), ERC (13%) i PP (2,1%).

Molts ateus

Si la política no interessa gaire els periodistes, la religió deixa gairebé indiferents els professionals catalans. Només el 15,4% es manifesta practicant, mentre que el nombre d'ateus ultrapassa l'11% (el percentatge de la població catalana és del 2,9%). El 30,9% dels periodistes

— No arriba al cinquanta per cent el percentatge de periodistes amb creences religioses —

es confessa creient no practicant, el 12,6% no creient, i el 23,8% es manifesta indiferent als temes religiosos. A mesura que augmenta l'edat també augmenta el nombre de practicants i disminueix el nombre de creients no practicants i d'indiferents. Encara que pocs casos, hi ha periodistes catalans de confessió budista i musulmana. Si no militen en partits polítics, ni van a missa, què fan els periodistes catalans durant el seu temps lliure? Les respostes no són gaire originals: llegir (64,2%), fer esport (29,9%) i anar al cine (24,8%).

Una quarta part als diaris

Un dels aspectes més importants de l'enquesta és el que fa referència a la situació laboral dels periodistes catalans. Segons la mostra enquestada, el gruix dels professionals catalans —el 23,6%— treballa, en aquest moment, a mitjans de premsa escrita diària. La resta està molt repartida entre els altres mitjans, tot i que destaca l'alt percentatge de treballadors a les televisions públiques (9,2%). L'atur també afecta els periodistes, especialment els més joves. L'índex d'atur de la professió se situa al 5,4% dels professionals, percentatge que arribaria al 18,8% si hi suméssim els periodistes que treballen sense contracte o com a *free lances*. Un dels tòpics de la professió periodística és la seva mobilitat. L'enquesta realitzada per l'Institut Opina reflecteix la tendència a romandre a l'àmbit professional escollit (premsa escrita, mitjans audiovisuals, i gabinets de premsa, ensenyament o agències). Per exemple, el 49,3% dels professionals de premsa escrita diària sempre han treballat en aquest tipus de mitjans. De tota manera, la majoria dels que canvien de mitjà provenen de la premsa escrita diària (26,6%). Altres mitjans amb una certa mobilitat són la ràdio pública (7,2%) i la ràdio privada (6,7%). D'altra banda, a les televisions, públiques i privades, hi ha poca mobilitat de professionals. Amb tot, destaca la procedència dels seus treballadors, majoritàriament formats a la premsa escrita diària, un 25% pel que fa a la televisió pública, i un 33,3% als canals privats.

La meitat, pluriocupats

Un altre tòpic que l'enquesta s'encarrega de negar és la creença que els periodistes realitzen més d'una feina alhora. La meitat dels periodistes enquestats (50,1%) van assegurar que regularment només fan un treball periodístic. La resta d'entrevistats confirma la dita a mitges, ja que el 15,3% fa dues feines, el 6,1% tres, i l'11%, quatre o més. El càrrec que l'entrevistat ocupa a l'empresa on treballa condiciona el fet de realitzar més d'un treball periodístic. La totalitat d'auxiliars de redacció només realitzen una feina. Els professionals amb més dispersió d'ocupacions són els caps de secció (només el 55,1% té una feina), seguits dels directius (56,4%) i dels redactors (60,2%).

El 40% tenen un càrrec

Una de les paradoxes reflectides en aquesta enquesta és la desproporció entre el nombre de càrrecs directius i el nombre de redactors existents a les redaccions catalanes. Segons l'estudi de l'Institut Opina el 41,9% dels professionals catalans ocupa un càrrec, ja sigui com a cap de secció (19,6%) o com a directiu (22,3%). Els redactors, per la seva banda, només representen el 38,9% dels membres de les redaccions. Els auxiliars de redacció, d'altra banda, són un col·lectiu en vies de desaparició que no ocupa més que l'1,5% dels professionals.

Aquesta configuració redaccional influeix directament a les bandes salarials que els periodistes perceben per la seva activitat professional. El 19,9% dels entrevistats es van situar a la banda compresa entre les 300.000 i les 400.000 pessetes mensuals, el 18,1% ho va fer entre les 200.000 i 300.000, i el 17,4% entre les 150.000 i les 200.000. Per mitjans, el 37% dels treballadors de la televisió pública guanya entre 300.000 i 400.000 pessetes, el 50% dels periodistes de la televisió privada situa el seu sou entre les 150.000 i les 200.000, el 36,8% dels professionals de la ràdio pública manifesten uns guanys que oscil·len entre les 300.000 i les 400.000 pessetes, mentre que els seus col·legues de les emissores privades manifesten, majoritàriament (un 61,7%), uns ingressos inferiors a les 200.000 pessetes mensuals.

Un deu per cent de *free lances*

La majoria dels periodistes (45,2%) tenen contracte indefinit amb la seva empresa. El percentatge de contractació temporal és d'un 17,9%, mentre que els contractes de pràctiques només representen l'1%. D'altra banda, un 9,4% dels entrevistats declara tenir un altre tipus de contracte, sovint mercantil. La resta dels professionals, el 35,9%, no té contracte. El 5,4% es declara a l'atur, el 5,1% treballa sense cap tipus de relació contractual i el 8,3%, majoritàriament dones, treballa de forma autònoma, en qualitat de periodistes *free lances*.

L'enquesta també destaca l'important grau de satisfacció dels periodistes catalans amb la seva professió. El 74,1% mai no s'ha plantejat canviar de professió. Els entrevistats que van respondre afirmativament ho van argumentar per insatisfacció personal (9%) i per motius econòmics (6,7%). L'índex més gran de satisfacció professional es dona entre els caps de secció (83,1%), seguits dels directius (82,2%) i dels redactors (75%). Els professionals més insatisfets són els treballadors dels canals privats de televisió (33,3%).

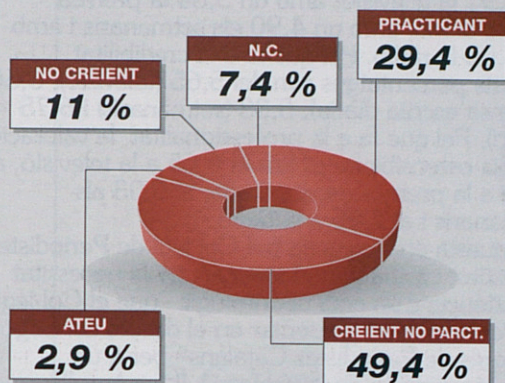
Una majoria de llicenciats

Un altre objectiu de l'enquesta va ser quantificar la valoració que els professionals de la informació catalans fan del Col·legi de Periodistes de

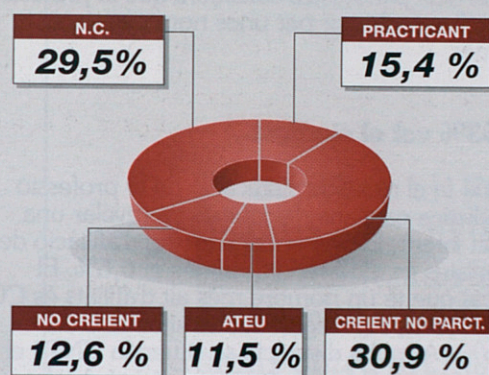
— **El 35% dels periodistes catalans treballa com a free lance o sense cap mena de contracte** —

Nivell de religiositat

Població catalana

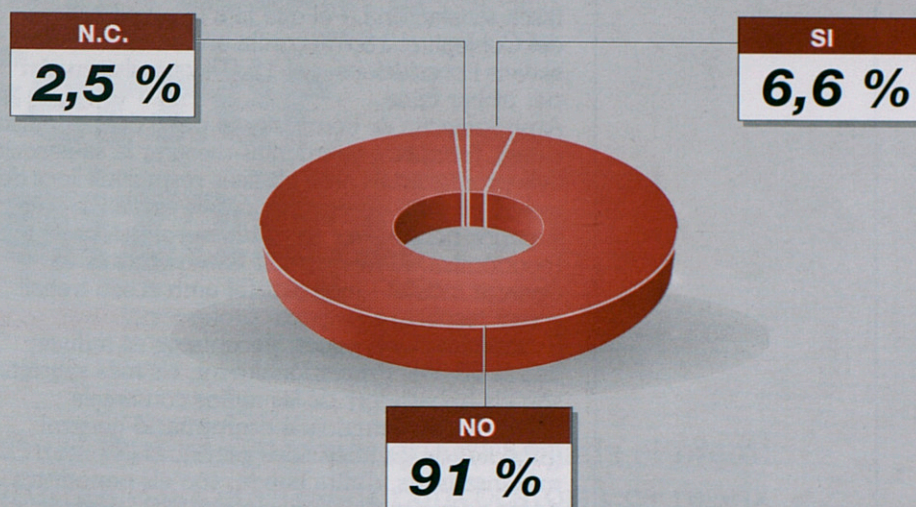
Mostra periodistes

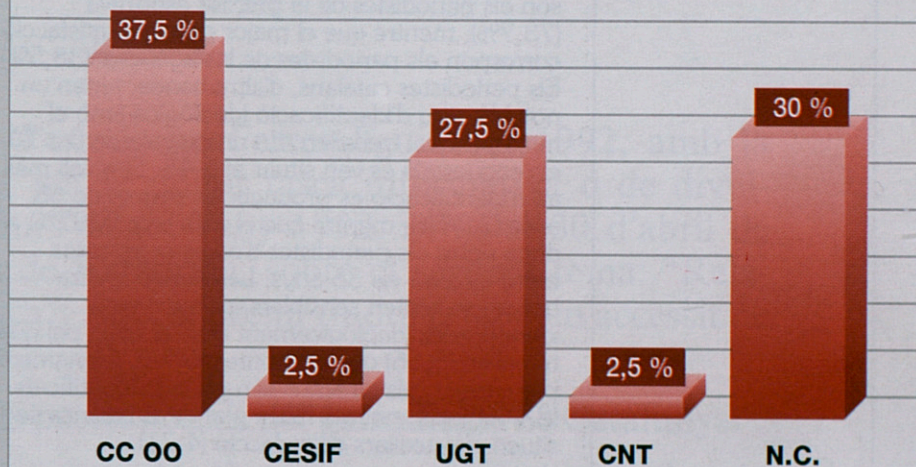
Catalunya. La primera resposta que cercava el Col·legi era conèixer les raons per les quals el 28,6% dels periodistes entrevistats no estaven col·legiats. El 13,8% dels no col·legiats va respondre que no ho estava perquè encara no els interessava, mentre que el 10,9% va al·legar la no llicenciatura com a motiu de la seva no col·legiació. Pel que fa als col·legiats, el 43,7% va ingressar tenint el títol universitari de Periodista, el 20,7% per la *tercera via* (cinc anys d'exercici professional), el 19,3% ho va fer després de dos anys d'exercici professional amb una altra titulació universitària, i el 12,2% pertanyia a les antigues associacions de la premsa de Barcelona, Lleida, Girona i Tarragona.

L'enquesta va intentar quantificar la valoració global que els periodistes catalans fan del Col·legi amb l'atorgament d'una puntuació que anava de 0 a 10. La nota obtinguda pel Col·legi de Periodistes de Catalunya s'acostava al notable, concretament un 6,95. L'enquesta revela que els periodistes més joves són els més crítics amb el

Afiliació a sindicats (total mostra)

Distribució per sindicats

Col·legi, que els caps de secció són els que li van atorgar millor nota, mentre que els auxiliars de redacció va ser els que li van donar pitjor nota. Els periodistes que treballen a la premsa esportiva i a la premsa comarcal són els que més valoren el Col·legi. Els que ho fan menys són els professionals de les agències de premsa i els que es dediquen a la docència. Pel que fa a la utilitat del Col·legi, el 68,8% dels periodistes catalans considera que és útil o molt útil.

Serveis col·legials satisfactoris

La formació és allò que els periodistes més valoren del Col·legi. Concretament, el 74,7% dels enquestats la van qualificar de satisfactòria i molt satisfactòria. Pel que fa als serveis, el 63,9% els considera satisfactòria i molt satisfactòria.

— El 68% dels professionals de Catalunya considera útil el Col·legi de Periodistes —

Només un reduït 3% dels entrevistats va valorar la feina del Col·legi en aquest sentit com a no gaire o gens satisfactòria. Per últim, pel que fa a l'aspecte legal, el 55,9% dels periodistes enquestats considera que el Col·legi realitza una tasca satisfactòria. Pel que fa a les expectatives del Col·legi, el 18,6% confia en una millora dels serveis i prestacions, i el 15,9% que els serveixi per trobar feina.

Amb l'objectiu de completar el perfil del periodista català, l'enquesta va intentar mesurar la satisfacció dels professionals amb els seus respectius llocs de treball. El grau de satisfacció dels entrevistats és superior pel que fa a la vessant professional que a l'econòmica. El 66,5% dels entrevistats es va declarar satisfet i molt satisfet amb el seu treball actual respecte a l'aspecte professional. Econòmicament, aquest percentatge es redueix fins al 50,1%. Professionalment, els més satisfets són els treballadors de les ràdios comarcals (90,3%), dels setmanaris d'informació general (89,4%) i de les televisions públiques (87,5%). Els més insatisfets, d'altra banda, són els periodistes de les agències d'informació (46,2%), els dedicats a la docència (50%), els professionals de la ràdio pública, i els que treballen a la premsa escrita diària (64,7%). Econòmicament, els més satisfets són els periodistes de la premsa esportiva (73,7%), mentre que el major grau d'insatisfacció correspon als periodistes de les agències (38,5%). Els periodistes catalans, d'altra banda, tenen un notable grau d'identificació ideològica amb el mitjà pel qual treballen. En una escala de 0 a 10, els enquestats es van situar al 6,45. El nivell més alt d'identificació es produeix als majors de 65 anys (7,74%), mentre que el més baix (5,97%) es dona entre els periodistes d'edats compreses entre els 26 i els 35 anys. Les dones, d'altra banda, se senten sensiblement menys identificades ideològicament amb el mitjà pel qual treballen (5,66) que els homes (6,78). Obviament, per càrrecs, els directius són els més identificats (8,44), mentre que a l'altra plat de la balança se situen els auxiliars de redacció (4,71).

Poca mobilitat

La professió periodística catalana és un col·lectiu amb veterania, segons es desprèn de l'enquesta realitzada per l'Institut Opina. El 41,1% dels periodistes porta més de cinc anys d'exercici professional, el 13,1% de tres a cinc anys, el 12,2% dos anys, el 9,7% tres anys, el 8,4% menys d'un any, i el 5,7% un any. Quant als anys de permanència a la mateixa empresa, els percentatges no varien sensiblement. El 52,9% hi porta més de cinc anys, l'11,7% de tres a cinc anys, el 8% dos anys, el 7,2% tres anys, el 4,8% menys d'un any, i el 3,8% un any. La intenció de canvi de lloc de treball, d'altra banda, no és gaire accentuada. El 50,6% no s'ho ha plantejat. Pel que fa a canviar de mitjà, només hi pensa el 29,2%. D'aquests, el 27,3% voldria treballar a la premsa escrita diària, el 19,9% a la ràdio i el 8,7 a la televisió.

Objectivitat i credibilitat

Els periodistes catalans, d'altra banda, no han estat gaire generosos a l'hora de valorar els seus propis llocs de treball. Els professionals de la informació catalana no confien gaire en l'objectivitat dels seus mitjans. En una escala de 0 a 10, van valorar amb un 4,91 la televisió, amb un 5,84 la premsa escrita diària, amb un 4,90 els setmanaris i amb un 6,05 la ràdio. Pel que fa a la credibilitat, aquests percentatges són del 5,65 (televisió), 6,50 (premsa escrita diària), 5,33 (setmanaris) i 6,75 (ràdio). Pel que fa a la professionalitat, la valoració s'apuja ostensiblement fins al 6,65 a la televisió, al 7,03 a la premsa escrita diària, al 6,03 als setmanaris i al 7,05 a la ràdio.

L'enquesta encarregada pel Col·legi de Periodistes a l'Institut Opina també va analitzar la necessitat d'existència d'un codi deontològic —que el Col·legi de Periodistes va presentar en el decurs del Segon Congrés de Periodistes Catalans— per a un correcte exercici de la professió. Una àmplia majoria dels entrevistats va respondre afirmativament (82,3%), mentre que només el 12,3% va dir que no. D'altra banda, només el 67,8% dels periodistes considera que la professió es reguli actualment per unes normes ètiques mínimes.

Un 53% vol el sindicat

Pel que fa al nivell de sindicació de la professió periodística catalana, l'enquesta va revelar una realitat latent. El percentatge global d'afiliació dels periodistes és molt reduït, només el 6,6%. El sindicat que té un nombre més alt d'afiliats és CC OO (37,5%), i en segon lloc se situa la UGT (27,5%). A molta distància se situen la CNT i el CSIF, amb un 2,5% cadascun. Tot i això, els 55,5% dels entrevistats va qualificar de molt positiva l'existència de sindicats de periodistes a Itàlia i França. El 53% dels periodistes catalans, especialment els més joves, van demanar l'existència a Catalunya i Espanya d'un sindicat exclusivament format per periodistes.

La dona periodista

L'enquesta de l'Institut Opina també interrogava els periodistes catalans sobre la situació professional de la dona periodista. Quasi la meitat dels entrevistats, el 47,9%, va reconèixer l'existència d'algun tipus de discriminació en funció del sexe. El 30,2% dels entrevistats van parlar de desajustos salarials entre homes i dones, mentre que un 26,6% va parlar de majors dificultats de promoció professional pel fet de ser dona. Finalment, l'enquesta va voler conèixer quin era, segons els periodistes, el nivell de reconeixement que la societat dona al conjunt de la professió periodística. La valoració global dels enquestats és que el periodista està menys valorat respecte dels metges, arquitectes i advocats, però té més acceptació que els mestres i les infermeres. ●

— Els periodistes no creuen gaire en l'objectivitat ni en la credibilitat dels seus mitjans —